

S. Sayısı : 287

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı umum müdürlüğü 1932 yılı son hesabına aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresile İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı idaresinin 1932 yılı son hesabı hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/226, 1/279)

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı umum müdürlüğü 1932 malî yılı son hesabına aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair D. M. riyaseti tezkeresi (3/226)

T. C.

Divanı muhasebat

U. 92858

16 - IV - 1936

Sayı:

H. 717

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı umum müdürlüğünün 1932 malî yılı katî hesabına aid tanzim kılınan mutabakat beyannamesinin cetvellerile birlikte sunulduğu arzolunur.

D. M. Reisi

S. Oran

Beyanname

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarının 1932 malî yılı katî hesabı Divanı muhasebatça tetkik ve muhakemesi yapılmış olan idare hesablarile karşılaştırılarak görülen farklar ve sebepleri bağlı cetvellerde arz ve izah olunmuştur.

Katî hesaptaki rakamların cetveldeki meşruhat nazarı itibare alınmak suretile kabule şayan bulunuğunu arzeyleriz.

Birinci reis	D. 1. Reisi	D. 2. Reisi	D. 3. Reisi	D. 4. Reisi	Aza
Seyfi Oran	Faik	A. Yurdakul	A. Özgen	F. Erinc	Ziya Aslan
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Celil Dinçer	M. Menemencioğlu	R. Bakuy	I. Tümay	H. Demirsoy	Nazmi Başak
Aza	Aza	Aza	Aza		Müddei umumi
E. R. Okan	F. Özbudun	Z. Akif Orbay	M. Apak		Enver Argun

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı idaresinin 1932 yılı son hesabı hakkında kanun lâyihası (1/279)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/3021

7 - X - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı idaresinin 1932 malî senesi hesabı katisi hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16 - VIII - 1935 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası sunulmuştur.

Başvekil
I. İnönü

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

D. M. Encümeni

Karar No. 28

Esas No. 1/279, 3/226

9 - VI - 1936

Yüksek Başkanlığa

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı idaresinin 1932 malî yıl katî hesabı hakkında Başvekilliğin 7 teşrinievvel 1935 tarih ve 6/3021 numaralı tezkeresile teklif olunan kanun lâyihası Divanı muhasebattan gönderilen mutabakat beyannamesile 1660 numaralı kanunun hükümleri dairesinde adı geçen idarenin 1932 senesi blâncosu üzerinde yapılan incelemeler neticesini gösteren raporla birleştirilerek tetkik ve müzakere edildi. ve encümenimizin rapor ve beyannamede yazılı meselelere aid mütalealarile lâyiha hakkında verdiği sonuçlar aşağıda gösterildi.

1 — Sene sonunda vezne veya bankalarla yolla bulunan nakid mevcudu ve Türk bira fabrikaları hisse senedlerile emtiai umumiye mevcudu olarak blâncoda görünen miktarın tadaad heyetleri tarafından tanzim edilmiş olan mazbatalarla tevkîk edildiği ve geçen seneden devren gelen Türk bira fabrikaları hisse senedlerinin mübayaşa fiati üzerinden blâncoya geçirildiği anlaşılmıştır.

1931 senesi blâncosuna müteallik vazifemizde de münâderî olduğu üzere idare esham üzerine muamele yapmak maksadile kurulmuş bir müessesesi olmadığından eldeki hisse senedlerinin mübayaşa fiatları üzerinden blâncoya geçirmesinde esas itibarile bir mahzur yoksa da muamelenin bu sekli elde bulunan kıymetler hakkında vazih ma-

lûmat edinmeğe mâni olduğundan bu gibi eshamın kıymetlerinde mübayaşa fiatlarına nazaran bir artma veya eksiltme hâsil olduğu takdirde bu cihetin blâncolarda izahî bir şekilde gösterilmesinin usul ittihâzi yahud bu gibi eshamı doğrudan doğruya Maliyeye devri muvafık görülmüşdür.

2 — İdarenin malik olduğu emtiai umumiye mevcudunun blâncoda gösterildiği üzere 3 677 135 lira 3 kuruşa balığ olduğu ve emtiai umumiye nevilerinden likorden maadasında geçen seneye nazaran tenezzül bulunduğu ve iptidai maddeler fiati ile amele yevmîyesinin ve her nevi masarîfin geçen seneye nazaran düşgânlük göstermiş olduğu anlaşılmış ve emtiai umumiye mevcudunun geçen seneye nazaran azalmış bulunması istihsâlatîm hakîki ihtiyaca ve iktisâdi vaziyetlere göre tanzimi yoluna girildiğini göstermeye bulunmuş olması hasebile bu hususta diyecek başka bir şey bulunmamıştır.

3 — Mukabili bütçeye konulan tahsisattan sarfedilmek üzere yapılmış olan mübayaat ve viçude getirilmiş olan inşaat bedeli ile yukarıda sözü geçen hisse senedleri mecmu bedelini teşkil eden miktarın eldeki nizamnameye uygun olarak blâncosunun düyunat kısmında gösterildiği ve mütedavil sermayeden yapılan 59 068 lira 98 ku-

ruşluk mubayaatın da sabit krymetler meyanına ithal edilmiş ve blâncoda da o suretle gösterilmiştir.

2159 numaralı kanunun birinci maddesile mütedavil sermayeden dahi demirbaş eşya mubayaasına mezuniyet verilmiş olmasına göre mütedavil sermayeden masraf ihtiyacı suretile mubayaşa edilmiş olan demirbaş eşyanın menkul ve gayrimenkul krymetler meyanında iraesi muvafık olabilirse de demirbaş eşyanın hem bütçelere konulan tahsisattan hem mütedavil sermayeden mubayaası bütçeye tahsisat konmasındaki gayeye münafı bulunduğu gibi eldeki mütedavil sermayenin bu suretle gayrimenkul sermayeye intikal ettirilmesi de muvafık olmadığından bu cihetin hal ve masalahatın icabına uygun olacak şekilde rapti lâzimedden görülmüştür.

4 — Eldeki blâncço 932 senesinde idarei hususiye ile Tayyare cemiyetine tahakkuk eden hisselerine nazaran fazla para verildiğini göstermekte ise de bu hususta yapılan tetkikat neticesinde 932 senesinde bu iki idareye bütçe varidat fazlası üzerinden hisse tefrik edilmiş olduğu gibi 931 senesinde safi hasılata nazaran hisse ayrılmış neticesi olarak fazlai tediyat icra edilmiş olduğu mülâhazasile 931 senesi fazlalığını karşılamak için 932 senesinde ayrılan bu hisselerden tanzilât icrası cihetine gidildiği anlaşılmış ve halbuki 931 senesine aid mazbatamızda da izah edildiği vechile İdarei hususiye ile Tayyare cemiyetine bütçe varidat fazlası üzerinden değil safi hasılata üzerinden hisse ayrılmazı muktazi olup şu hale nazaran 932 senesinde bu iki idareye noksan tediyatta bulunulmuş demek olduğundan gelecek senelerde bu noksanların ikmali cihetine gidilmesinin muvafık olacağı kararlaştırılmış ve Hazineye fazla verilen paraların müteakib senelerde mahsubu tabii olduğundan bu husus hakkında mütalea serdine mahal görülmüştür.

5 — Blâncoda muhtelif alacaklar serlevhası altında görünen mebaliğin veresiye satışlarla avans şeklinde verilen paralardan ve memurun zimmetlerinden ibaret olduğu anlaşılmıştır.

Dairesinden alınan izahattan memurun zimmetinde bulunan mebaliğin tahsili için kefalet sandığı nezdinde teşebbüsatta bulunulduğu anlaşılımcla bu hususta diyecek bir şey kalmamış ve avanslara gelince (İnhisar muamelâtının tarzi icra ve murakabesi) hakkındaki ni-

zamnameye göre avans alan mutemedlerin sene sonunda ellerinde bulunan paraları vezneye iade etmeleri lâzimgeldiğinden bu hususta nizamname hükümlerine riayet gösterilmesi lâzimedan görülmüştür.

6 — Blâncoda mütedavil sermaye olarak görünen paranın 1931 bütçesile tesbit edilen miktarla muvafık olduğu ve amortisman hesabında yazılı paranın 1931 senesinden gelen devir ile 1932 senesinde bu hesaba ayrılan paranın mecmuundan ibaret bulunduğu anlaşılmıştır.

7 — Blâncoda sigorta sermayesi olan görünen paranın idare tarafından sigorta edilen inhîsar maddelerinden alınan primlerden terekküb ettiği ve bu primlerin nakliyat için binde yirmi ve ambarlar için % 9,5 hesabile alındığı ve 932 senesinde tazmin edilen meblâğının da 6 700 liradan ibaret bulunduğu anlaşılmış senevî tazmin edilen zayıat miktarına nazaran sigorta sermayesi için fazla para ayrıldığı anlaşıldıktan başka idarenin elinde miktarı kanunla tesbit edilen mütedavil sermayeden başka namla sermaye mahiyetinde bir para bulundurulup istifade edilmesi de muvafık olmamakla beraber 1931 blâncosuna aid mazbatamızda işaret edilmiş olduğu vechile bu hususta dairesinden alınan izahattan gerek amortisman hesabında gerek sigorta sermayesi hesabında yazılı mebaliğin Maliye vekâletine devredildiği anlaşılmış olmakla bu mebhasta mütalea beyanına mahal görülmemiştir.

8 — İdarenin 1932 senesi gayrisafi hasılâtrının 9 110 519 lira 78 kuruştan ve safi hasılâtının 5 188 108 lira 52 kuruştan ibaret olduğu ve gümrükten müdever içkilerin satış bedelleri kâru zarar hesabına geçirildiği halde bunların meveudunun kayid ve blâncço haricinde bırakıldığı anlaşılmıştır. 931 senesine aid mazbatada kaydedilmiş olduğu üzere vaziyetin hakîki bir surette görünmesi için idarenin elinde bulunan rüsumattan müdevver içkilere bir bedel takdiri ile bunların ayniyat kayidlerine ithali ve her sene meveud olanların blâncoda gösterilmesi cihetine gidilmesi lâzmdir.

9 — İdarece 932 senesinde yapılan dahili satış yekûnu 2 083 285 lira 80 kuruş olup 790 numaralı kanunun 16 nci maddesine nazaran inhîsar maddeleri satış için azamî % 10 derecesinde - idarece bu miktar % 6 olarak tesbit edilmiştir - beyiye ücreti verileceğini göz önüne alınıcaya 932 senesinde verilen beyiye ücretinin

208 328 lirayı tecavüz etmemesi lazımn gelirken 240 787 lira 37 kuruş verildiği ve bu suretle nisbetin % 11,5 miktarmı çktırı ve bunun da bayilere beyiyeden başka komüsyon ve prim na- mı altında tediyatta bulunulmasının kabul edilmiş olmasından ileri geldiği anlaşılmıştır.

931 senesine aid mazbatada yazılı olduğu üzere 790 numaralı kanun ispirto ve ispirtolu içkiler için % 10 na kadar beyiye verilmesini kabul etmiş olduğu bu miktarm tecavüz edilmiş olması kanuna uygun görülmemiş ve sözü geçen kanunun tahdid ettiği beyiye miktarmı arttırmamasında zaruret var ise bunun kanunı bir şekilde temini lazım geldiği kararlaştırılmıştır.

10 — 1660 numaralı kanuna müteallik nizamnamenin 24 ncü maddesi mütedavil sermayeye aid muameleler için bir talimatname yapılmasını âmir olduğu halde bu yolda bir talimatname yapılmış olduğu gibi merkez muhasebesi hakkında da bir talimatname mevcud olmadığı ve yine nizamnamenin 22 ncı maddesi bir sene zarfında yapıla-ack işler için bir program tanzim edilmesi lâzımlığını gösterdiği halde 1932 senesi için böyle bir program da mevcud olmadığı ve dairesinden alınan izahattan da nizamnamenin 24 ncü maddesinde bahsolunan talimatnamenin kaleme alındığı gibi merkez muhasebesi için de bir talimatname yapılmasına başlanmış olduğu ve bundan sonra her seneye aid muamelât için evvelden program tanzimi cihetine gidilmesinin mukarrer bulunduğu anlaşılmıştır. Nizamname hükümlerinin yerine getirilmesi için bu talimatnamelerin bir gün evvel sahî tatbika konması temenniye lâyik görülmüştür.

11 — 1790 numaralı kanunun 10 ncı maddesi mucibince faaliyetlerinin devamma müsaade olunan fabrikaların imal ettikleri inhisar maddelerinin muayyen bir temettü vermek suretile inhisar idaresince satın alınarak bunların idarece satışa arzedilmesi lâzımgeldiği halde hususî âmillerin imal ettikleri inhisar maddelerini kendi firmalarile satışa çıkarmakta oldukları anlaşılmıştır.

1931 senesine aid mazbatada da işaret edilmiş olduğu vechile bu hal hususî âmillerin bulundukları büyük şehirlerin piyasalarını tutmaları ve idarenin fazla bakiye masrafı müstelzim uzak mahallere inhisar maddeleri sevk etmek mecburiyetinde kalark bu suretle büyük şehirlerin istihlâkâtından doğacak mühim bir kısım kârdan mahrum kalması ve beyiye âidatı olarak bayilere terk-

olunan ücretin üçte birinin malûl gazilere ayrılması yolunda 1485 numaralı kanunla konulan hükküm yerine getirilememesi ve idarenin kârmın azalması dolayısıle hususî idarelerle tayyare cemiyetine daha az hise ayrılması gibi neticeler tevlid etmiş idarenin fazla masraf ihtiyarma mecbur kalması ve bilhassa malûl gazilerle hususî idareler ve tayyare cemiyetine aid hakların bu suretle ziyanma meydan verilmesi muvafık bulunmamış olduğundan bahusus âmilerin inhisar maddeleri satmalarına nihayet verilmesi veyahud hususî âmillerin bayilere verdikleri beyiyeden kanunun tayin ettiği nisbetler üzerinden malûl gaziler hissesi alınması ve satıştan temin ettikleri kârdan inhisar idaresinde olduğu gibi hususî idarelerle tayyare cemiyetine hisse ayrılması için icab eden katî tedbirlerin ittihaz edilmesi lâzımgeldiği kararlaştırılmıştır.

12 — 790 numaralı kanunun 11 ncı maddesine göre şeker fabrikaları alacakları müsaadeye istinaden ispirto yapmak için tesisat vücude getirmeğe salâhiyetar olub Alpulu şeker fabrikasının da istihsal ettiği müsaadeye istinaden bu yolda tesisat vücude getirib ispirto istihsal etmekte olduğu ve şimdiye kadar idarenin bu fabrikadan 2 572 821 kilo ispirto mubayaâ edib buna mukabil 1 000 061 lira 49 kuruş tediye edildiği halde şimdiye kadar alınan ispirtolar için 790 numaralı kanunun tarifi dairesinde bir bedel tekarrür ettirilmemiş olduğu anlaşılmıştır.

Bu vaziyetin maliyet hesablarının srhhatini haleldar edecegi tabii olmakla devamı muvafık olmadığından alınan ispirtolara kanunun tarifi dairesinde bir bedel takdiri hususunun bir an evvel neticelendirilmesi encümenimize zarurî görülmüştür.

13 — Dairesince tanzim olunan varidat hesabı katisinde yalnız varidat muhammenat ve tahsilâtr gösterilib tahakkukatın irae edilmemiş olduğu anlaşılmış ve muhasebe umumiye kanununda varidat hesabı katilerinde tahakkukatında gösterilmesi lüzumu musarrâh bulunmuş olduğundan bundan sonra yapılacak varidat hesabı katilerine tahakkukatın da ithali cihetine gidilmesi muvafık görülmüştür.

Neticede tadilen tasdiki kararlaştırılan blânço ile yukarıda yazılı kararların varidat katî hesabma olan tesirleri göz önünde tutulmak ve beyannameye bağlı cetvellerdeki meşruhatın icab ettiirdiği değişiklikler yapılmak suretile kabul

edilmiş olan kanun lâyihası yeniden tanzim edilen cetvellerle birlikte umumî Heyetin yüksek tasvibine sunulmuştur.

Divanı M. E. Başkanı	M. M.	Kâtib
Niğde	Trabzon	Yozgad
Faik	Mitât Aydin	Sungur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İsparto ve İspirtolu içkiler inhisar idaresinin 1932 malî senesi hesabı katî kanunu lâyihası

MADDE 1 — İsparto ve ispirtolu içkiler inhisar idaresinin 1932 malî senesi umum masarifi bitişik (A) cetvelinde gösterildiği üzere (1 329 263) lira () kuruştur.

MADDE 2 — İsparto ve ispirtolu içkiler inhisar idaresinin 1932 malî senesi varidatı bitişik (B) cetvelinde gösterildiği üzere (6 392 676) lira (75) kuruştur.

MADDE 3 — Bu idarenin 1932 senesi zarfında sarfolunmayıp iptal olunan tahsisat bakiyesi (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterildiği üzere (403 876) lira () kuruştur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden mutteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili ile Gümruk ve inhisarlar vekili memurdur.

16 - VIII - 1935

BŞ. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>I. İnönü</i>	<i>S. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	H. V. V.	Ma. V.
<i>S. Kaya</i>	<i>S. Kaya</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	

Çorum <i>N. R. Yıldırım</i>	Kırşehir <i>H. Börekçi</i>	Konya <i>M. Halid Üner</i>
Çankırı <i>R. Ünür</i>	Muğla <i>Hüsnü</i>	Mardin <i>Hilmi Çoruk</i>

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞİRTİRİŞİ

İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı umum müdürlüğünün 1932 malî yılı hesabı katî kanunu lâyihası

MADDE 1 — İsparto ve ispirtolu içkiler inhisarı umum müdürlüğünün 1932 malî yılı masarifi bitişik (A) cetvelinde gösterildiği üzere (2 078 744) lira (45) kuruştur.

MADDE 2 — Adı geçen idarenin aynı yıl varidatı bitişik (B) cetvelinde gösterildiği üzere (7 185 374) lira (47) kuruştur.

MADDE 3 — Devri meşrut olub bitişik (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen (43 216) lira (27) kuruş tahsisat gelecek yıla devrolmuştur.

MADDE 4 — 1932 malî yılı zarfında sarfolunmayan ve bitişik (A) cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen (393 475) lira (1) kuruş tahsisat artığı iptal olunmuştur.

MADDE 5 — İdarenin (C) cetvelinde gösterilen 1932 malî yılı blâncosu ile kâr ve zarar hesabı tasdik edilmiştir.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden mutteberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun icrasına Gümruk ve inhisarlar vekili memurdur.

A - CETVELİ

F.	Muhassasatın nevi	Muhassasat	Sarfiyat	Gelecek yıla devrolunan muhassasat	Iptal olunan muhassasat
1	Ücretler	971 700	864 500 89		107 199 11
2	Merkez ve mülhakat masarifi	236 000	127 237 99		108 762 01
3	Masarifi müstereke	40 700	35 193 21		5 506 79
4	Masarifi muhtelife	262 000	145 661 60		116 338 40
5	1918 numaralı kanun mucibince muhbir ve musadirlere verilecek ikramiye	20 000	3 408 50		16 591 50
6	İmalâthane, fabrika ve depolar memur ve müstahdemleri ücret ve daimî masrafları	161 000	123 019 03		37 980 97
7	Reddiyat	5 000	4 908 57		91 43
8	Masarifi gayri melhuza	500	362 57		137 43
9	Geçen sene borçları	6 799 01	6 799 01		0
10	Eski seneler borçları	2 000 00	1 132 63		867 37
11	1715 numaralı kanunun 8. nei maddesi mucibince Cumhuriyet Merkez bankasına verilecek ifta karşılığı Nâzım fasıl	17 039 00 792 697 72	17 039 00 749 481 45	43 216 27	
	Yekûn	2 515 435 73	2 078 744 45	43 216 27	393 475 01

B - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nevi	Muhammetnat	Tahsilât
1		Inhisar resimleri		
1	1	Beyiye ruhsatiyelerinden	175 000	90 909 88
2	2	Hariçten gelen iğkilerden alınacak resim	500	7 111 25
3	3	Hariçten gelen itriyat ispiritolarından alınacak resim	2 000	3 269 84
4	4	Biradan	430 000	327 848 20
5	5	Yerli şaraptan	110 000	157 101 58
2		Muhtelif hasılat		
1	1	Cezayı nakdî	16 000	8 121 72
2	2	Kaçak eşya ve kaçak içki satışları	6 200	4 151 40
3	3	Bira şirketinden alınan hissei temettü	20 000	16 400
4	4	Mukavele mucibince bira şirketinden alınan % 7,5	65 000	47 135 36
5	5	Müteferrik hasılat	25 000	37 514 23
3		Inhisar maddeleri satışından (Amortisman bedeli bittenzil hâsl olan kâr)	6 160 000	5 693 113 29
		Nâzım varidat		
1	1	Tayyare cemiyeti hissesi		264 232 57
2	2	İdarei hususiye hissesi		528 465 15
	Yekûn	7 009 700	7 185 374 47	

C - CETVELI

Ispirto ve ispirtolu ickiler inhisari 31 mayis 1933 blâncosudur

KÂR VE ZARAR

Lira	K.	Lira	K.
Ücretler, masarifi idare ve kaçakla mücadele vs.	1,045,213.09	Satış kârı	5,570,094.26
İmbik mubayaası	9,413.54	İnhisar resmi	586,240.75
Şarapçılara verilen ikramiye	4,975	Cezayı nakdî ve kaçak eşya satışı	12,273.12
Reddiyat	4,908.57	Müteferrik hasılat	101,049.50
Cumhuriyet Merkez bankası itfa karşlığı	17,039		
Safi kâr	5,188,108.52		
	6,269,657.72		6,269,657.72

.....→←.....